

---

gemeente
Schiedam

Schetsonwerp Kom Wilhelminahaven

Schetsontwerp Kom Wilhelminahaven

Gemeente Schiedam
Stadserf 1
3112 DZ Schiedam
T. 010 219 11 11

E. info@schiedam.nl
I. www.schiedam.nl

24 september 2015

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	6
Beleidskaders	5
Historie	7
Sfeer en karakteristiek	10
Analyse	14
Uitgangspunten	16
Schetsontwerpen	18
Referenties	22

INLEIDING

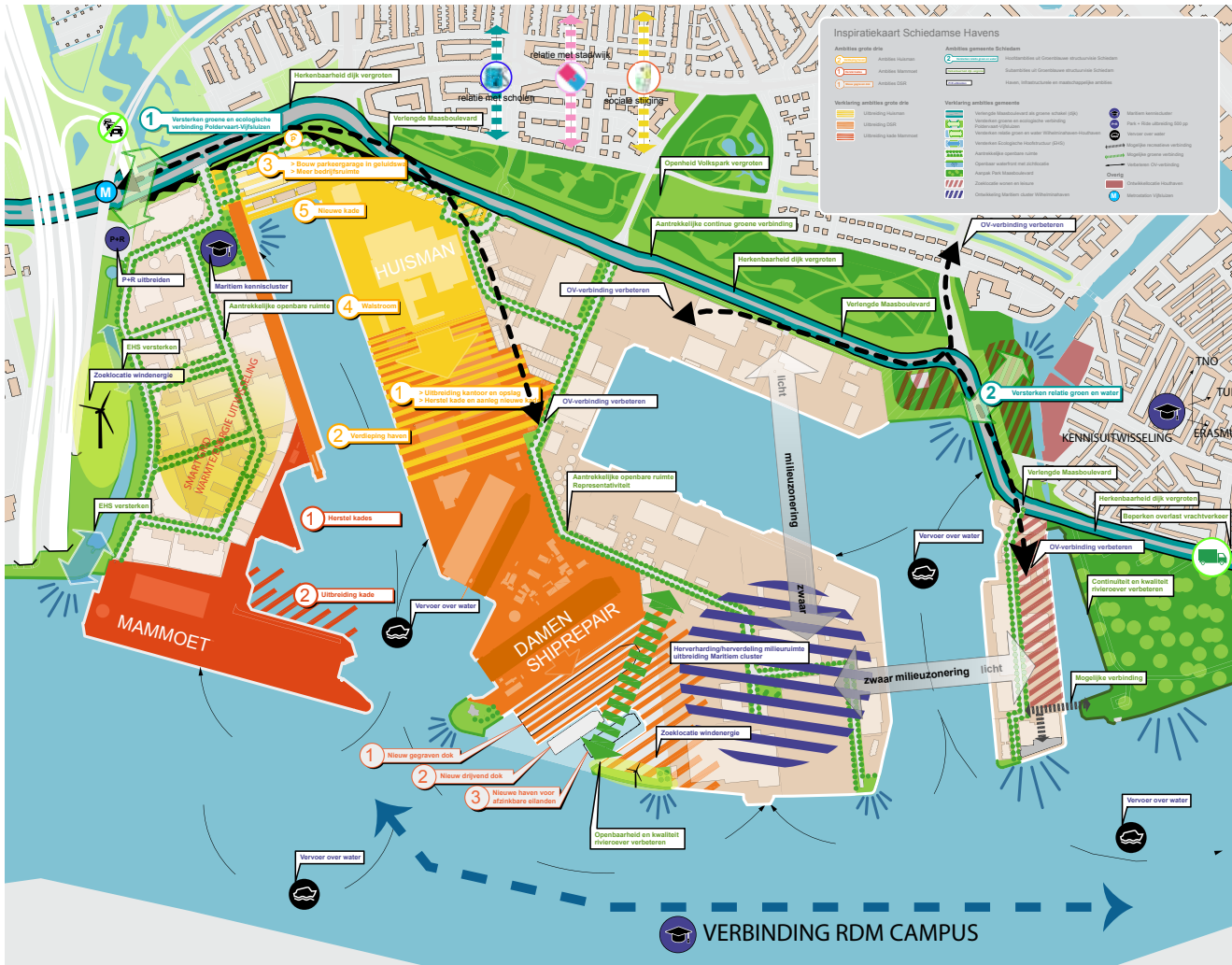
Voor de kom van de Wilhelminahaven zijn een aantal aanleidingen en initiatieven die maken dat er noodzaak is om te kijken naast de toekomst van deze locatie.

Rijkswaterstaat wil graag als compensatie voor de ontwikkeling van Maasvlakte II natuur ontwikkelen. De zeekadetten beraden zich over hun botenbezit. De gemeente heeft de ambitie om de Schiedamse havens te verbeteren.

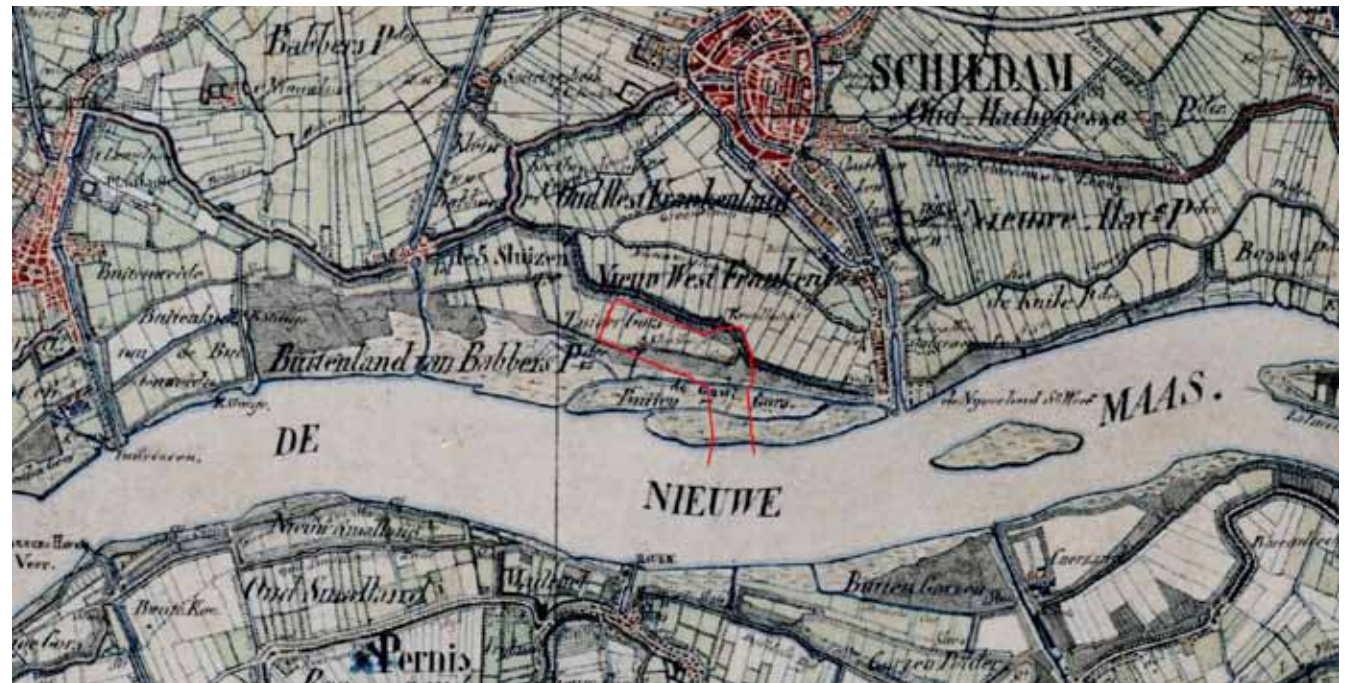
HISTORIE

Van Gors tot haven

Begin 1900 was het gebied waar de huidige Wilhelminahaven zich bevindt buitendijks gebied dat onderdeel uitmaakte van het Buitenland van Babbers, een gebied met gorzen die periodiek onderwater liepen.

In 1914 wordt het eerste deel van de Wilhelminahaven gegraven en heeft een rechtstreekse verbinding met de stad, de Westerhaven.

De haven wordt door een deel van het Sterre Bosch gegraven. Ter compensatie wordt het eerste deel van het Volkspark aangelegd met vrijkomend opgespoten zand uit de haven en worden volkstuincomplexen hierop aangelegd. In 1920 wordt het tweede deel van de haven gegraven en met het vrijkomend zand wordt het Volkspark uitgebreid en Julianapark aangelegd.

1830-1850

1918

HISTORIE

1940

1974

Het Zwembad

In het gedeelte van de Wilhelminahaven vlak voor het huidige Zwembad Zuid lag vroeger het Gemeentelijk Open Bad waar de schiedammers onder toezicht konden zwemmen in de Wilhelminahaven. Het zwembad was door een schutting gescheiden in een dames en herengedeelte. In 1956 sloot het bad. Op die plek in de Wilhelminahaven werden in de jaren '60 tankers schoongemaakt. Deze milieubedreigende activiteit verdween later naar minder dichtbevolkte havengebieden stroomafwaarts.

Veel toepassingen

Als haven was de Wilhelminahaven een manasje- van-alles. Voor opslag en handel was de haven niet geschikt, want er was geen verbinding goede verbinding over land via de weg. De haven werd gebruikt als aanleghaven, werkhaven, berghaven en bunkerhaven. Sleepboten en roeiersvloepen hadden er hun vaste ligplaats. Later lagen er allerlei schepen booreilanden en werkbotentijdelijk afgemeerd. Vooral de omringende bedrijven maakten dankbaar gebruik van extra havenruimte.

Huidige bedrijvigheid

Spectaculaire onderdelen van waterbouwkundige zeewerktuigen bepalen het uitzicht. Nog steeds is de Wilhelminahaven een plek waar tijdelijk materieel ligt afgemeerd. HSM is de productieplaats van zware staalconstructieswerkplatforms, sluisen en bruggen. Deze liggen klaar voor installatie of zijn tijdelijk afgemeerd voor onderhoud. 's Winters is dit de thuishaven voor pijpenleggers van EMC. Deze vaartuigen zijn in de zomer op zee waar ze worden ingezet om pijpleidingen op de zeebodem te leggen waar gas en olie naar het vasteland worden getransporteerd. Verder zijn er aan de Wilhelminahaven laad en losbedrijven, transport firma's en milieudienstverleners gevestigd.

1995

Opvallend is de nabijheid van de stad. Vanuit het gebied rondom de Nieuwe Maasstraat komen de straten uit op de havendijk en is de haven zichtbaar aanwezig. Nu het gebied ten oosten van het Spuikanaal ontwikkeld wordt komen haven en stad nog dichter tegen elkaar aan te liggen.

De Haven staat in groot contrast met de aangrenzende stedelijke woongebieden. Het is een wereld die puur functioneel is, alles is gericht op efficiëntie en doelmatigheid. De detaillering, maat en schaal van de steigers, kades, en oevers zijn puurgebaseerd op functionaliteit van de haven. Oude steigers en pieren dragen bij aan het maritieme karakter van de haven en zijn waardevol als cultuurhistorische elementen.

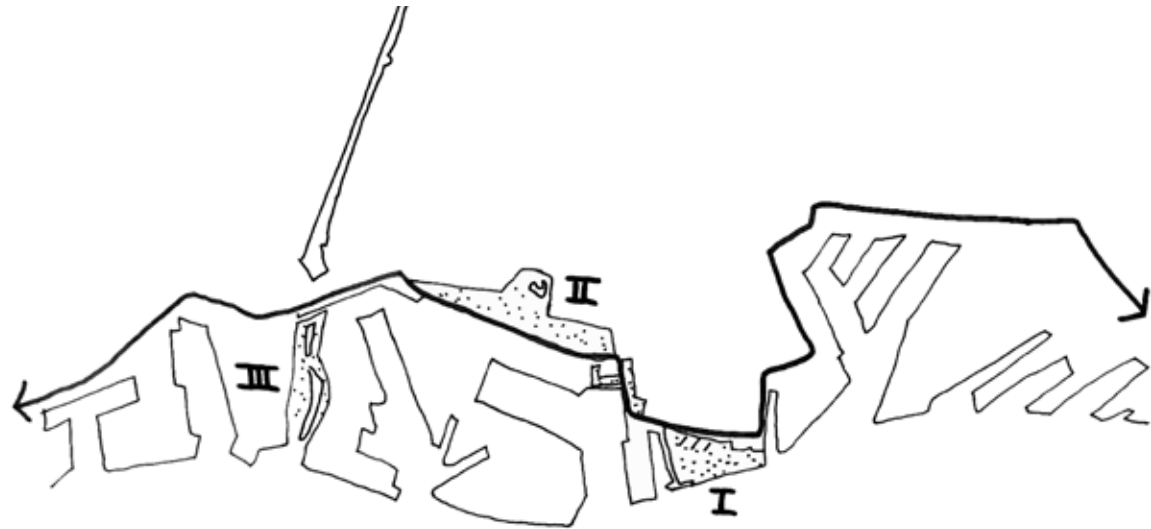

Naast alle havenactiviteiten zie je op een aantal plekken spontaan natuur ontstaan. Op plekken die in de luwte van alle bedrijvigheid liggen ontstaat spontane rietvegetatie, groeit wilde valeriaan en andere water- en oeverplanten. Het stroomgebied van de Oude- en Nieuwe Maas is uniek in Europa. Het is één van de weinige zoetwatergetijdgebieden en heeft bijzondere kenmerken.

ANALYSE SCHIEDAM AAN DE MAAS/ STERK RIVIERFRONT/ WESTFRANKELANDSE DIJK/ HAVENDIJK

Langs de dijk liggen een drie groengebieden, de Maasboulevard (I), het Volkspark (II), en de verlengde Poldervaart(III). Tussen de drie gebieden is nauwelijks sprake van een directe relatie. De dijk is het element dat ze verbindt. De dijk vormt daarnaast ook een belangrijke recreatieve en ecologische verbinding

De Maasboulevard is een bijzondere plek aan de rivier, goed bereikbaar met de auto, goed aangesloten op het stedelijk gebied.

Het Volkspark is een groene buffer tussen de stad en de bedrijven, het groen heeft het karakter van buffergroen, dicht beplant, anoniem en onoverzichtelijk. Hierdoor is er weinig relatie met stad en haven.

De strook langs de de A4 in het verlengde van de Poldervaart is recent ingericht en is de dynamiek van de rivier weer zichtbaar en voelbaar gemaakt.

Met de ontwikkeling van de kom van de Wilhelminahaven ontstaat een kans om een deel van de verschillende gebieden met elkaar te verbinden.

De ontwikkeling kan bijdragen aan verschillende plekken en sferen die die passen bij de rivier en groene ruimtes aan de rivier. De ontwikkeling moet ook bijdragen aan het maken van meer gebruiksgroen.

Maasboulevard

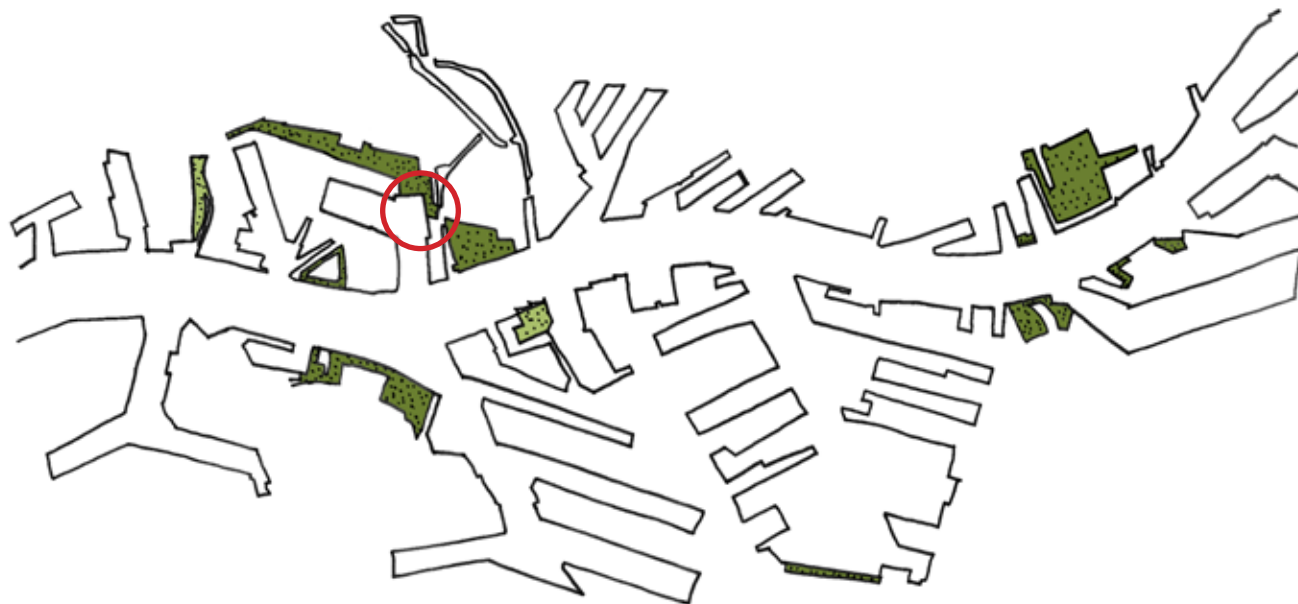
De Havendijk en West Frankelandsedijk

Verlengde Poldervaart

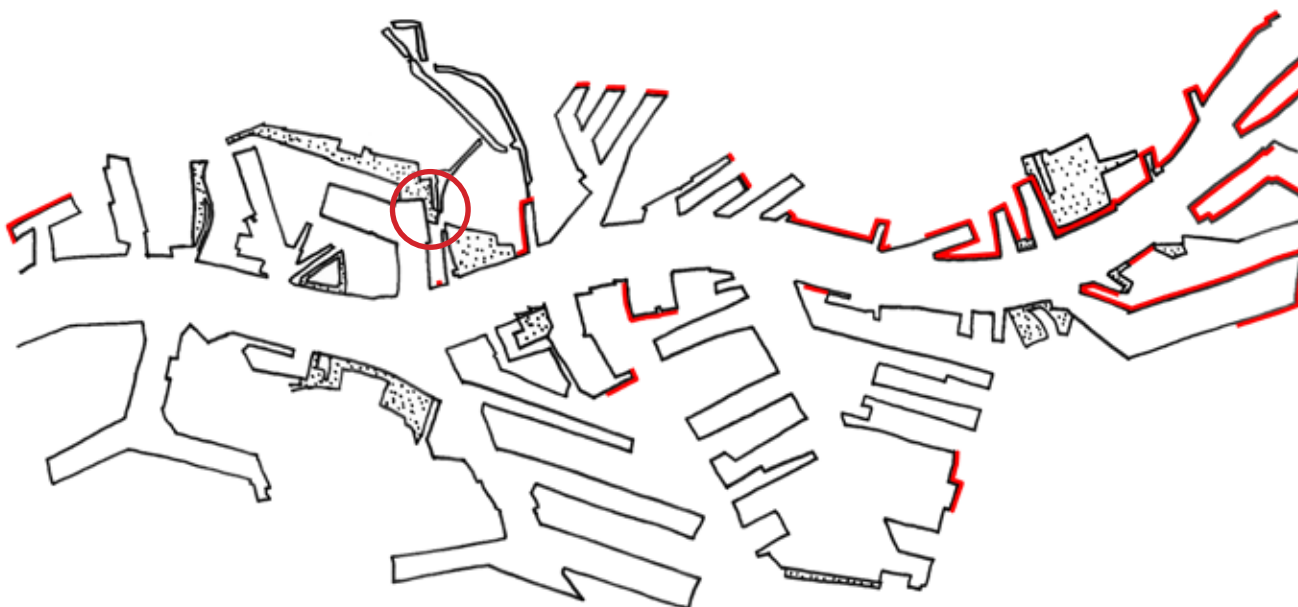
ANALYSE SCHIEDAM AAN DE MAAS

Langs dit deel van de Maas bevinden zich weinig groene openbare ruimtes. Het Park in Rotterdam en het park Maasboulevard zijn de belangrijkste. Het Volkspark lijkt de verbinding te leggen maar is in werkelijkheid in zichzelf-gekeerd en is niet goed verbonden met de de haven. Het aantal plekken dat daadwerkelijk rechtstreeks in verbinding met het water staat is nog veel minder. Alleen bij Heijtplaat is het water letterlijk benaderbaar. De kom van de Wilhelminahaven kan hier aan bijdragen.

GROENE OEVERS LANGS DE MAAS

Het aantal kades aan de rivier die in Schiedam openbaar zijn is in vergelijking met Rotterdam klein. Alleen de kade bij de Voorhaven en het Hoofdplein zijn openbaar toegankelijk. De rest is ontoegankelijk en uitgegeven aan bedrijven.

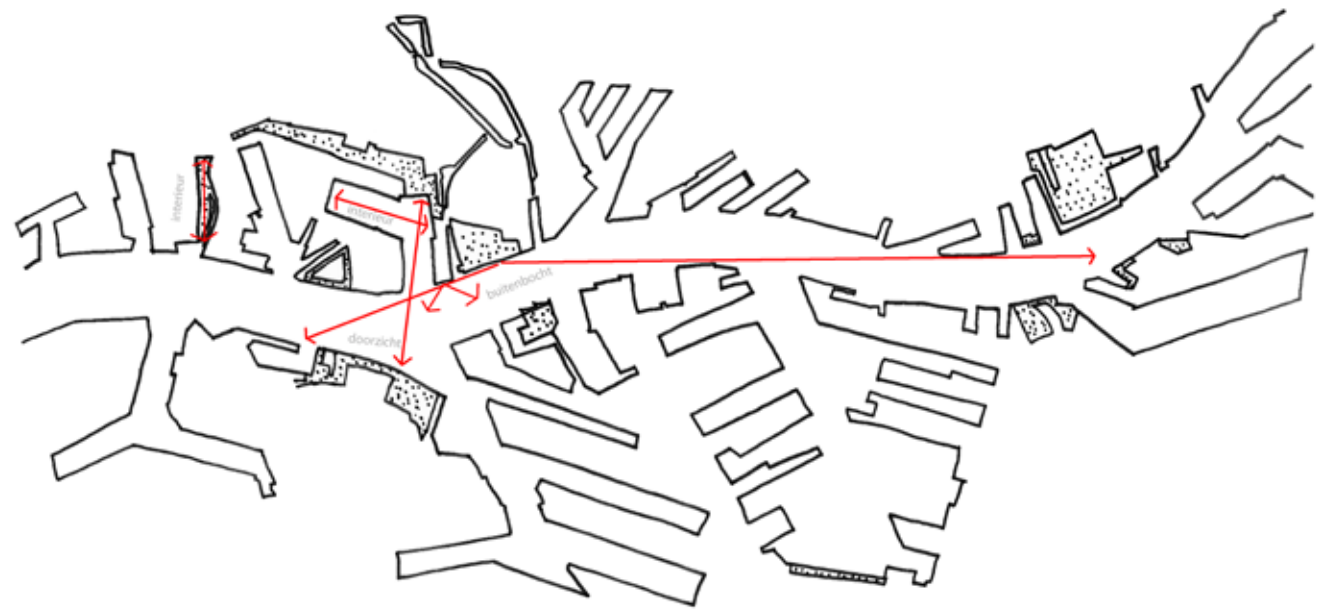

OPENBARE STENIGE KADES

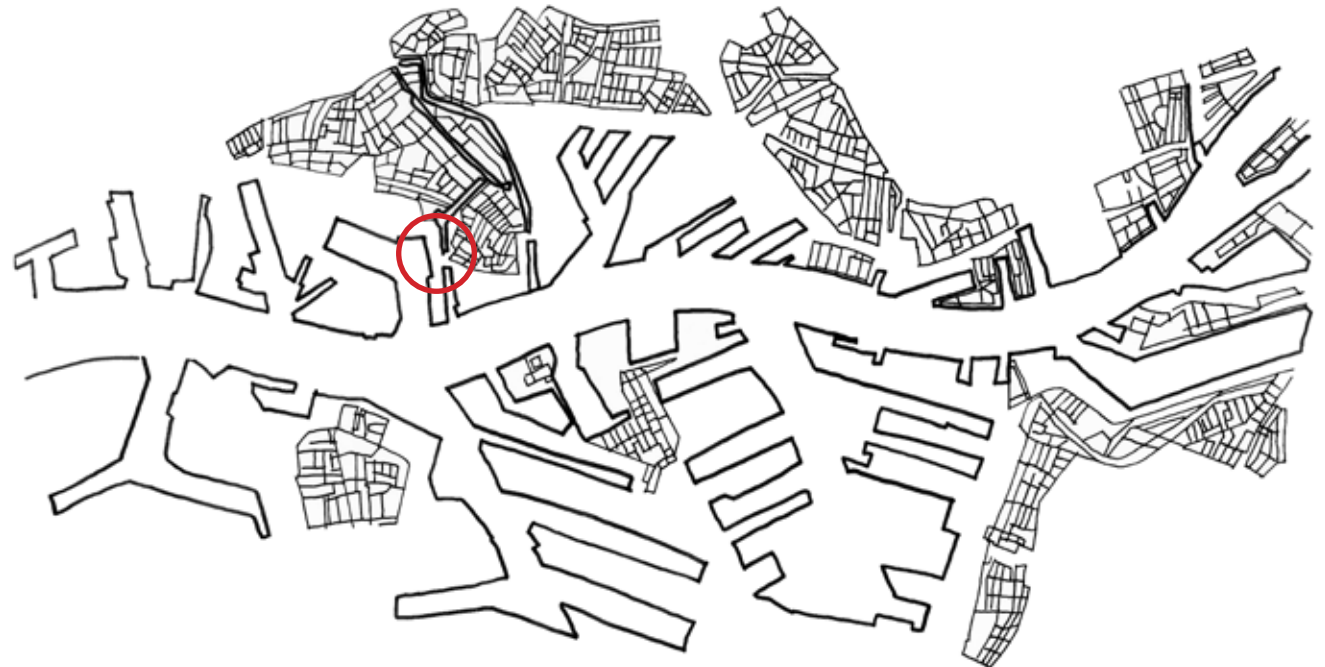
ANALYSE SCHIEDAM AAN DE MAAS

Het bijzondere aan de Kom van de Wilhelminahaven is dat deze plek zich in de beslotenheid van de haven bevindt. Veel openbare ruimtes zoals de Maasboulevard en de Havenstraat bevinden zich langs de rivier met uitzicht en overzicht. De kom heeft juist de kwaliteit van beschutting. Beschutting tegen wind en golfslag. Dat maakt deze plek uniek ten opzichte van alle andere locaties.

RUIMTELIJKE RELATIES EN KARAKTERISTIEK

Bij de Kom van de Wilhelminahaven komen stad en haven héél dicht bij elkaar. De kom biedt een kans om de twee werelden te verenigen. Hier kan de Kom de schakel tussen de stad en de haven vormen: een plek voor alle Schiedammers.

STAD VERSUS HAVEN

UITGANGSPUNTEN

DIJK HERKENBAAR MAKEN/ KOPPELING GROENGEBIEDEN

Met het ontwikkelen van de Kom is het ook van belang dat het gebied goed aansluit op de aangrenzende groengebieden. Op dit moment liggen de groengebieden geïsoleerd van elkaar, gescheiden door de infrastructuur. Door de programmering van deze plek ontstaat een mogelijkheid om de groengebieden met elkaar te verbinden en de dijk herkenbaar te maken.

VERBINDEN MET DE STAD

Met het ontwikkelen van de Kom is het ook van belang dat het gebied goed bereikbaar is vanuit de aangrenzende woonwijken en de stad. Vooral de koppeling via de Willem de Zwijgerlaan en het Volkspark verdient aandacht. Maar de verbinding met Schiedam Zuid is belangrijk. In de toekomst kan de ontwikkeling aan de westzijde van het Spuikanaal de verbinding met het centrum versterken

RECREATIE / VERBLIJFGEBIED

Om het gebied aantrekkelijk voor bezoekers te maken is het belangrijk om na te denken over de programmering. Een stadsstrand, ligweide, (beach)volleybal, speelattracties in het water, steigers, plekken aan het water zijn eerste ideeën.

Op dit moment ligt het zwembad weggestopt achter bossages. Een koppeling tussen het zwembad en nieuwe ontwikkelingen ligt voor de hand.

Ook moet onderzocht worden of kleinschalige horeca mogelijk is. Dit maakt het gebied extra aantrekkelijk bij mooi weer maar ook op minder mooie dagen.

NATUURONTWIKKELING

Een kleinschalig getijdenpark biedt mogelijkheden de natuurwaarden te vergroten langs de rivier. Met name in de dwarsrichting op de rivier kan een landschap van gradienten worden gebouwd dat kansen voor een rijkdom aan verschillende natuurtypen oplevert. Hierdoor wordt de rivier in lengterichting waardevol als migratieroute voor vissoorten en andere diersoorten op zoek naar voedselrijke gebieden of rustplekken.

bestaande oever

alternatieve natuurvriendelijke oevers

ZEEKADETTEN

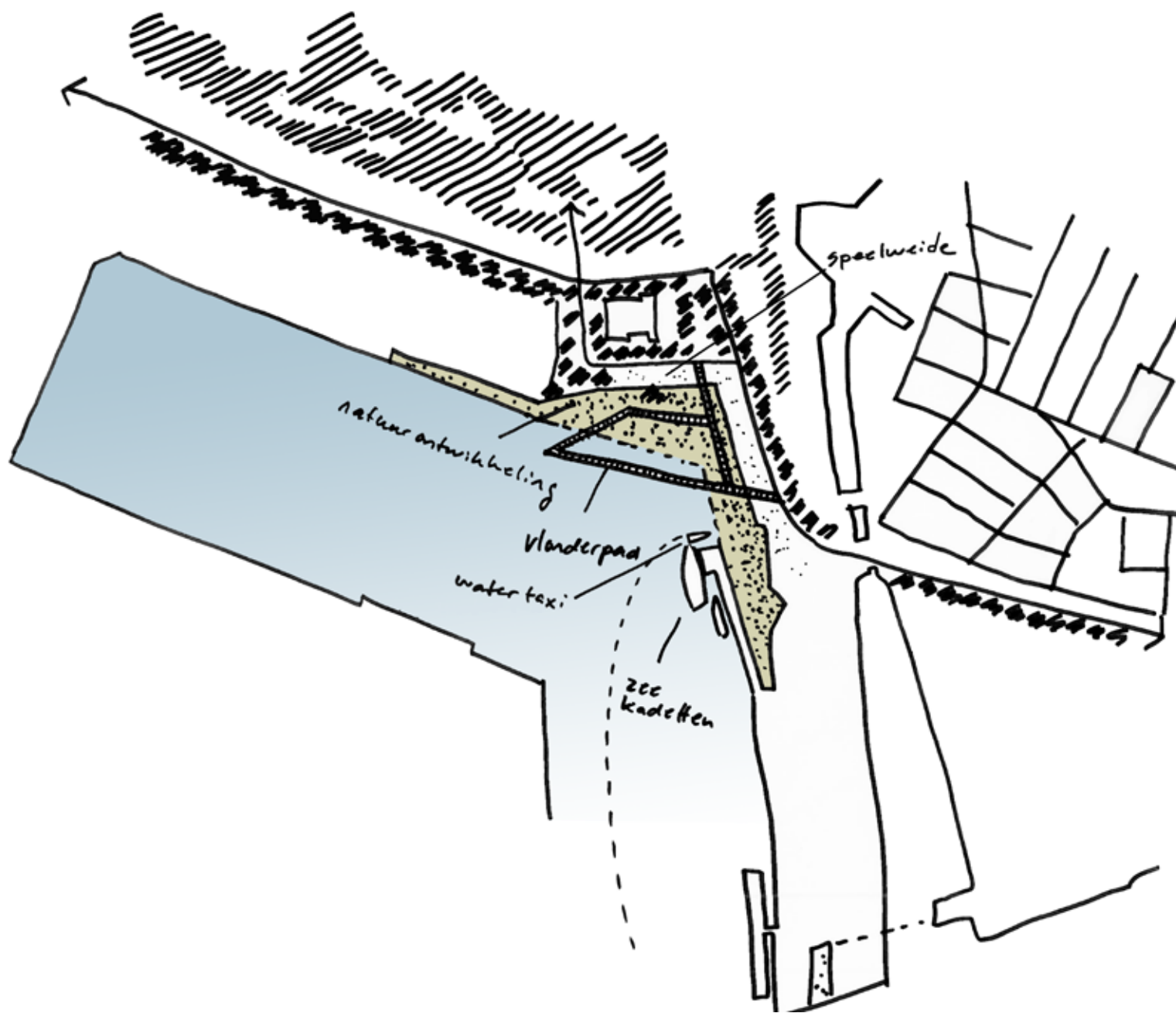
De zeekadetten hebben aangegeven dat ze graag willen blijven liggen op deze plek. De aanwezigheid van de zeekadetten is een goede programmering van het water. Onderzocht moet worden wat de ontwikkelingsmogelijkheden zijn en hoe deze functie kan worden gecombineerd met andere programma's op het water.

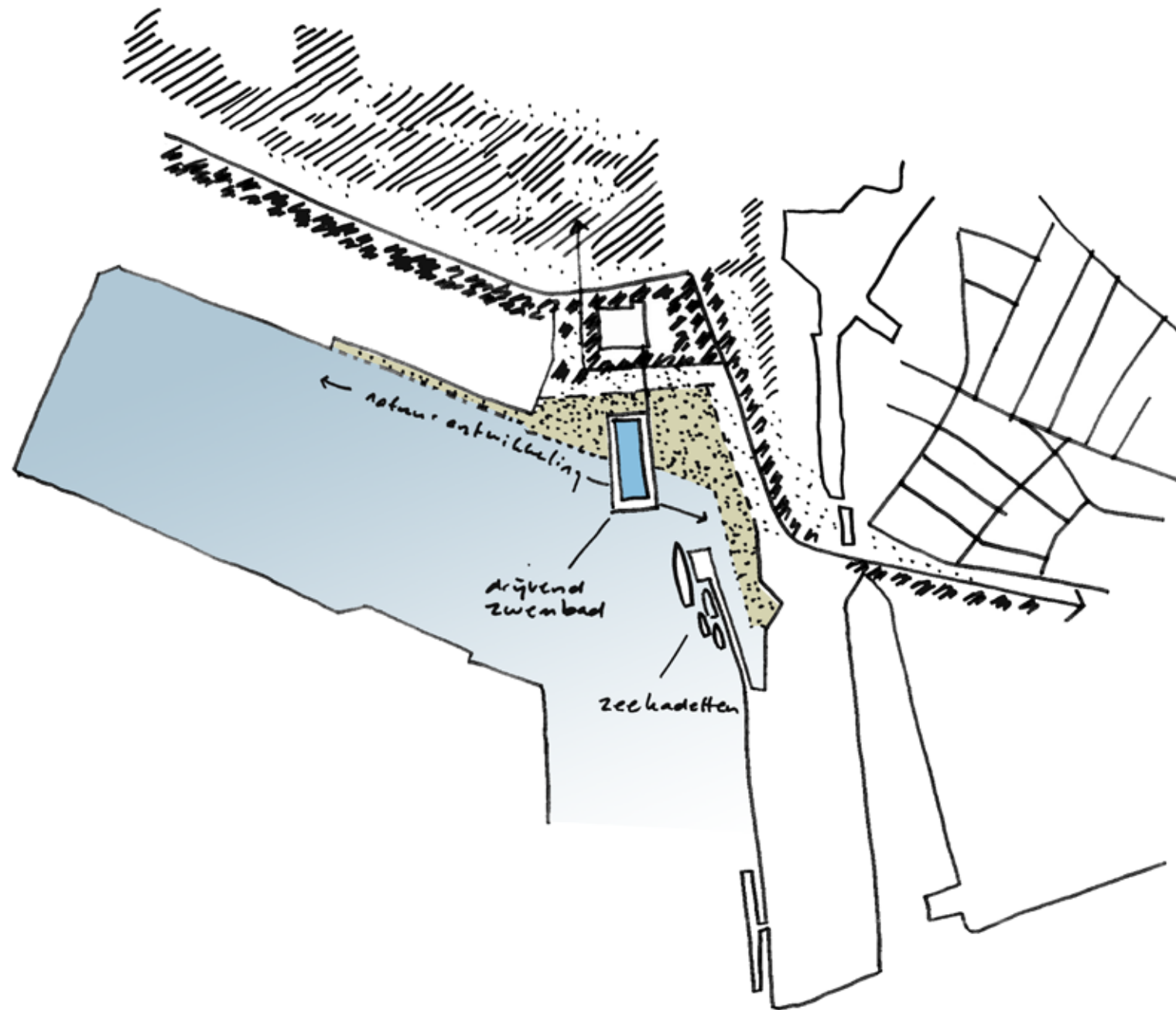
VERVOER OVER WATER

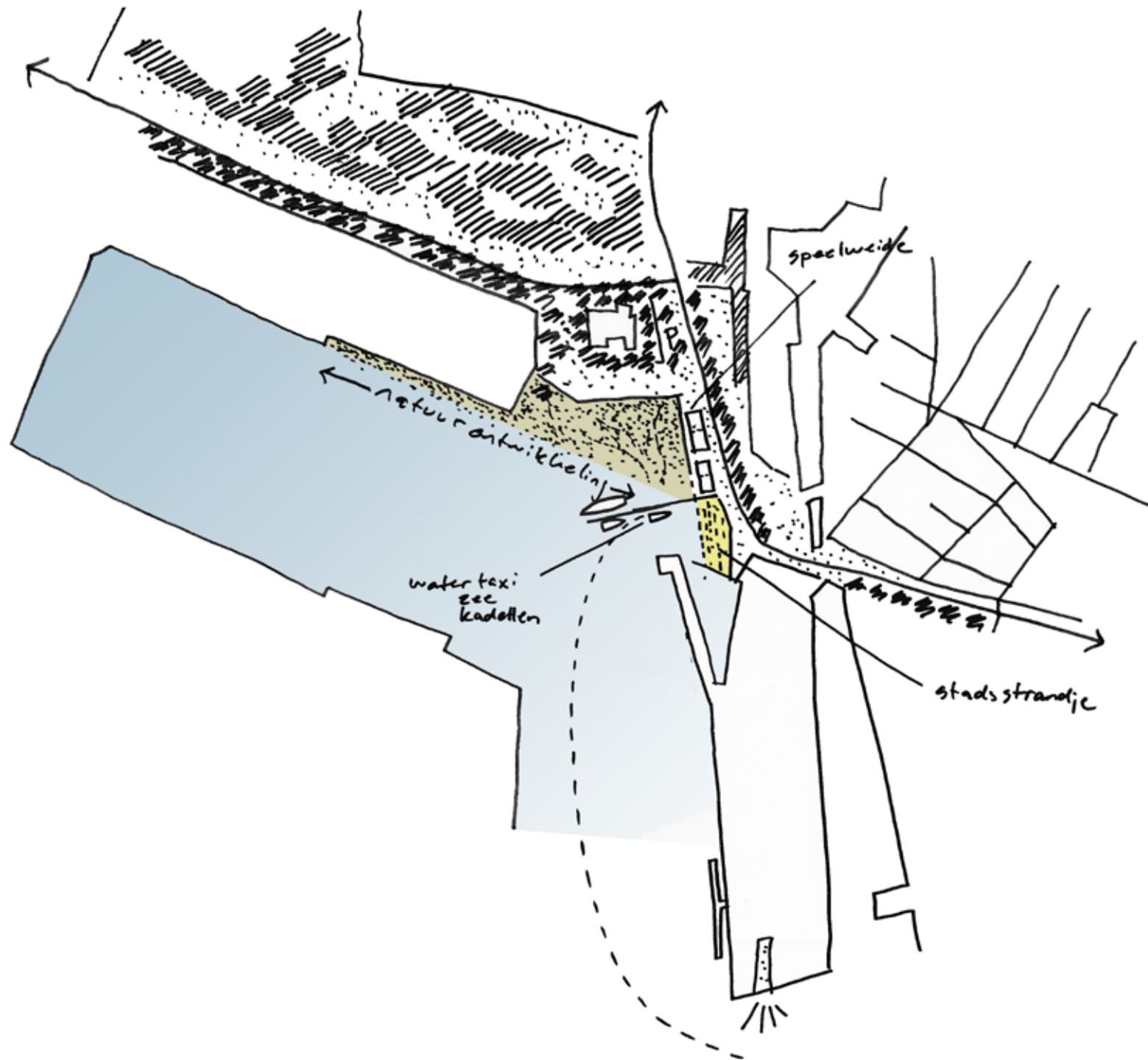
De ontwikkeling van deze locatie biedt kansen om dit deel van Schiedam aan te sluiten op het bestaande netwerk van verbindingen over water. De watertaxi heeft op dit moment een fijn vertakt netwerk over water. Een nieuwe opstaptelek in de Wilhelminahaven biedt kansen en mogelijkheden voor bedrijven en de bewoners die hiervan gebruik willen maken.

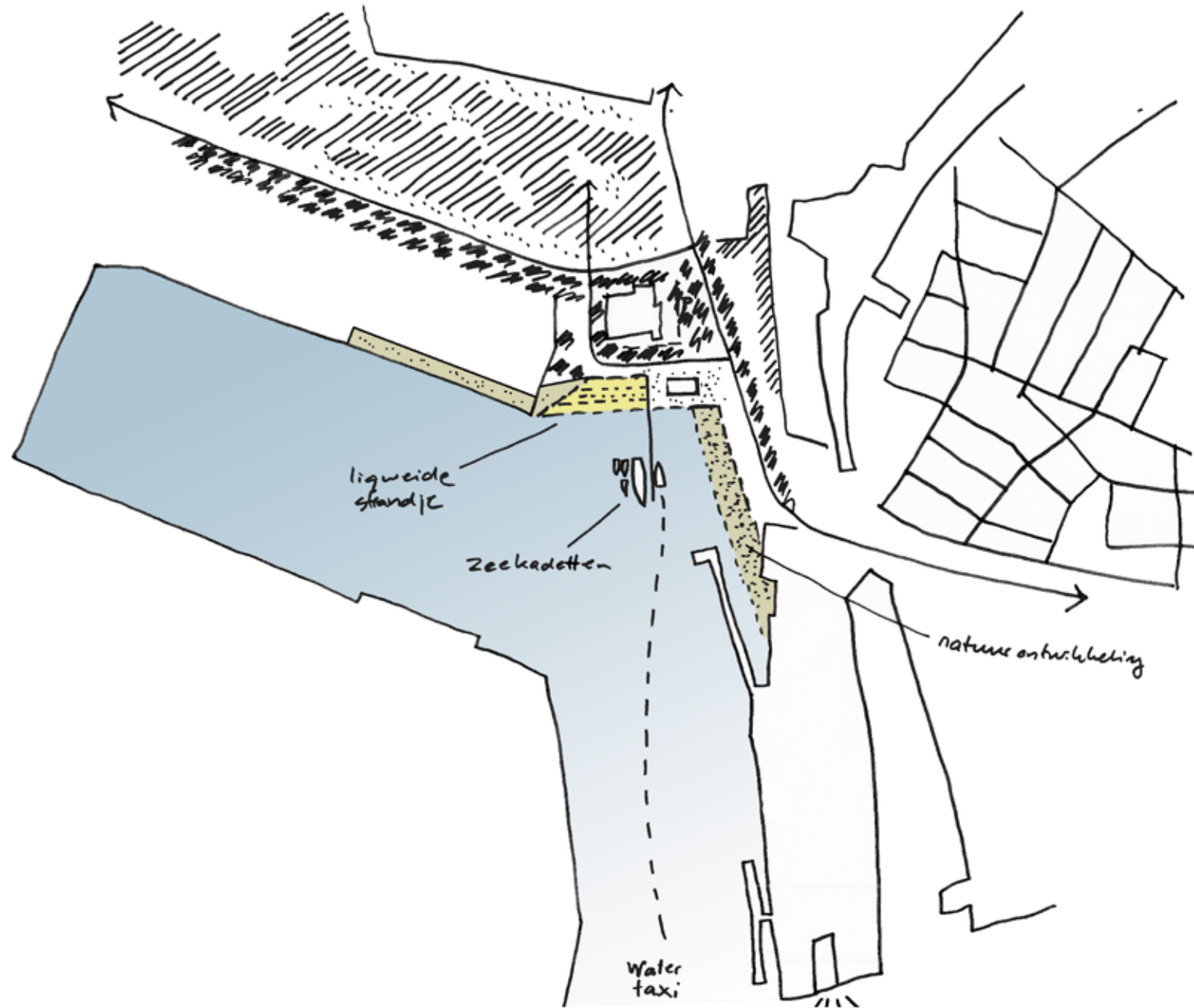

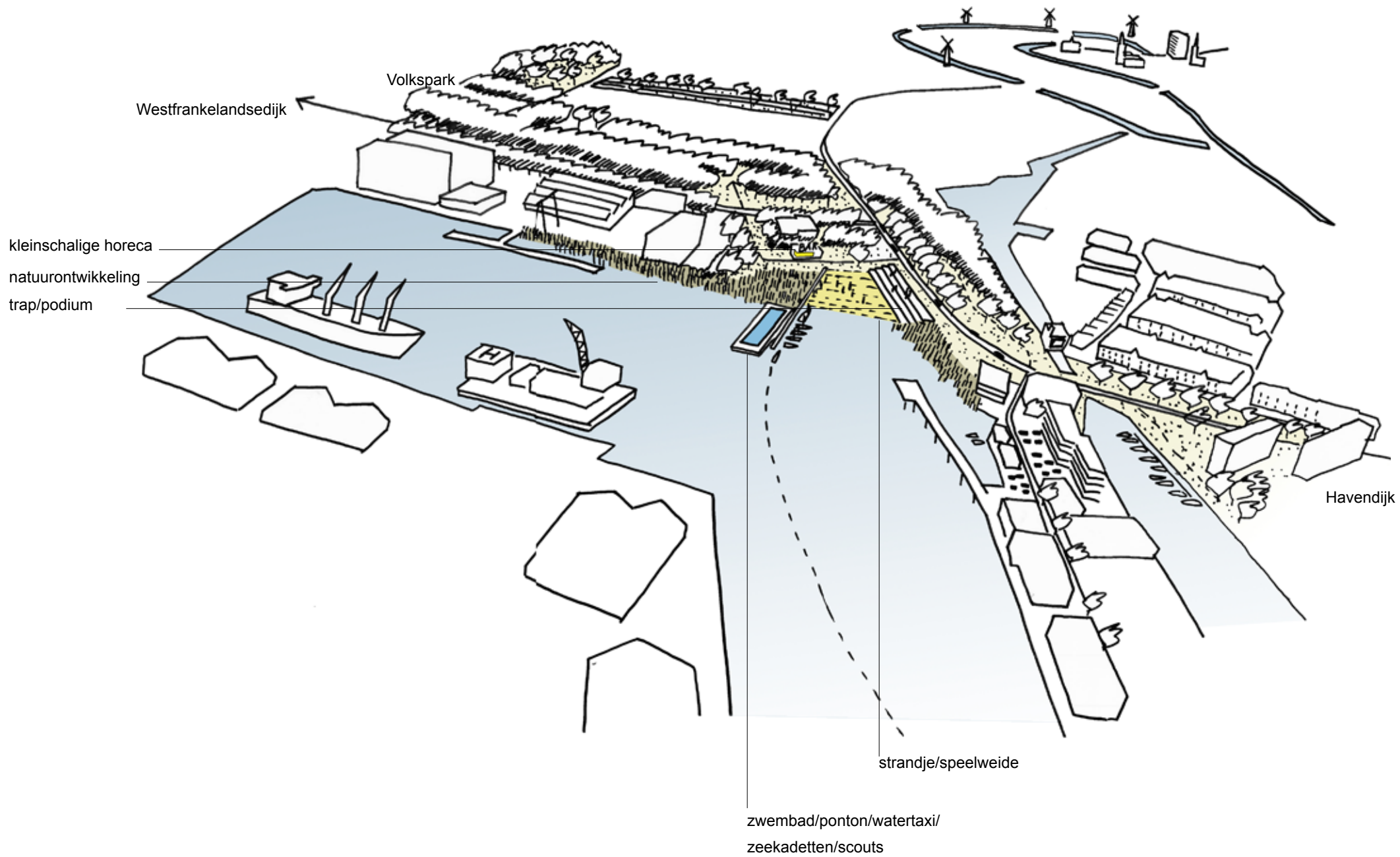

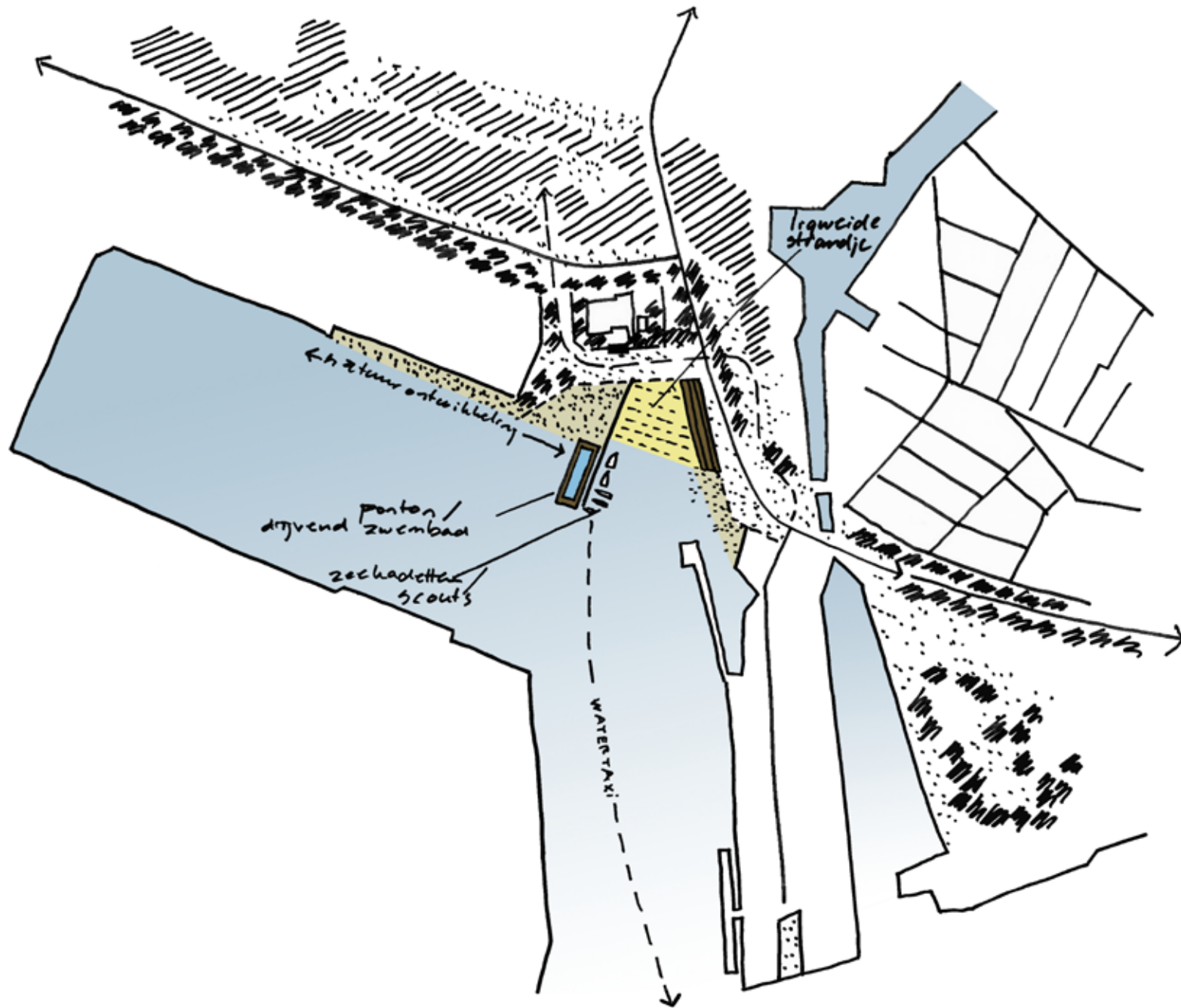

VOGELVLUCHT MODEL 5

REFERENTIES NATUURONTWIKKELING

biezen

rietontwikkeling

oeverbeplanting

droogvallende slikken en gorzen

zwarte populier en wilgen beplanting

REFERENTIES PLEKKEN AAN EN OP HET WATER

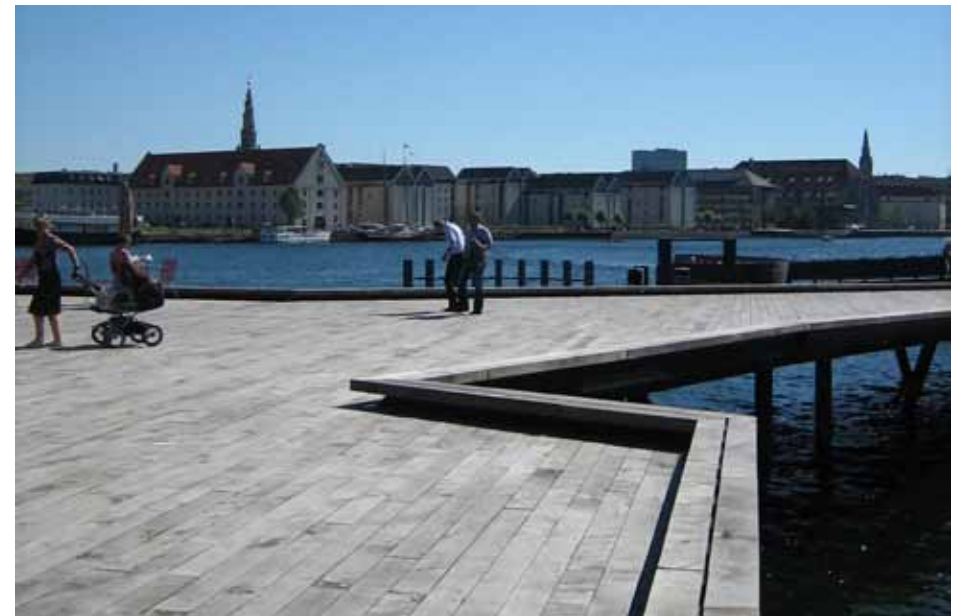
vlonderpaden

trap naar het water

hergerbuik oude steigers

vlonder boven het water

ligweide

stadsstrandje

stadsstrandje

beach volleybalveld

EXTRA PROGRAMMERING

drijvend podium voor evenementen

horeca aan het water

horeca aan het water

drijvend zwembad

frietkot

